

ĐIAULIØ „AUĐROS“ MUZIEJUS

Svarbiausi muziejaus istorijos faktai ir datos

PARENGE RAMUNE LENKIMAITÈ

Danutës Mukienës nuotraukose – Điaulio „Auđros muziejaus Ch. Frenkelio vila ir ÷ia veikianëio ekspozicijø fragmentai

Điaulio „Auđros“ muziejus, pavadintas pirmojo lietuviðko laikraðeio „Auðra“ vardu, yra vienas seniausio Lietuvoje. Įkurtas jis 1923 m. kovo 11 dienà. Muziejus ðiandien saugo apie ketvirtà milijono kultūros paveldo objektø. Didelë dalis jø – ið Þemaitijos regiono. Þiame muziejuje saugomi eksponatai iðsiskiria savo ávairove, yra neblogai iðtyrinëti ir tinkamai saugomi.

Labiausiai ðia muziejø iðgarsino jo ákurëjas Peliksas Bugailiðkis (1880–1965).

Didþioji dalis muziejaus rinkinio sukaupia ÷ia dirbusio muziejaus darbuotojø dar priedkario metais organizuotø archeologinio ir etnografinio ekspedicijø metu.

Tai, kas ankstesniais metais ÷ia surinkta, yra ne tik saugoma, visuomenei pristatoma muziejuje veikianëiose ekspozicijose ir parodose, bet ir paskelbta ávairiuose leidiniuose. Pirmiausia – paties P. Bugailiðkio leistame þurnale „Gimtasai kraðtas“.

Vienas ið graþiausio muziejaus pastatø, kuris savo unikalumu iðsiskiria ir visame Điaulio mieste, – restauruota secesinë Ch. Frenkelio vila (iðsamiau apie jà galite pasiskaityti muziejaus interneto svetainėje – þiurëkite puslapì <http://www.ausrosmuziejus.lt/Ekspozicijos/Ch.-Frenkelio-vila/Pastato-istorija>). Frenkelio viloje veikia seneniai suformuotos dvi ekspozicijos: „Þyðø kultūros paveldas Điauliuose: pirkliai Frenkeliai“ bei „Provincijos dvaras ir miestas“. Þiame pastate yra patalpos, skirtos laikinoms parodoms, ÷ia organizuojami koncertai, daug kitø renginio, skirtø miesto gyventojams ir jø sveeiams.

Dviraeio muziejuje paskutiniais metais árengta taip pat nauja ekspozicija – „Dviraeio sportas Lietuvoje“.

Kitame muziejaus padalinyje – Auđros alëjos rûmuose – veikia ekspozicijos „Điaulio kraðto praeitis nuo seniausio laikø iki XVII a.“ bei „Valstieio buitìs ir bûtis“.

Radio ir televizijos muziejuje lankytojus dþiugina ekspozicija „Garso ir vaizdo atkûrimo prietaisai“.

Poeto Jovaro name taip pat veikia nauja ekspozicija. Tai stilizuota XX a. I pusës erdvë – „Knygynas“ ir atnaujinta poeto Jono Krikðeiuo-Jovaro gyvenamoji aplinka (XX a. 6–7 deð. interjerai). Muziejuje esantys stendai pasakoja apie poeto Jovaro gyvenimà ir kûrybà.

Plaëiai þinoma muziejui priklausanti Điaulio miesto pakraðtyje esanti þaliðkiø malûnininko sodyba, kur veikia ðio malûno ekspozicija, ádomiai organizuojama edukacinë veikla. Edukaciniai uþsiëmimai iðdradingai organizuojami ir Dviraeio bei Radio ir televizijos muziejø pastatuose. Fotografijos muziejus paskutiniais metais rekonstruojamas ir ðiuo metu lankytojø neaptarnauja.

Muziejus yra iðvystæs leidybinë veikla, organizuoja gyvosios istorijos ðventes, Senøjø amatø dienas prie þaliðkiø vëjo malûno, edukacines programas Amatø troboje. Muziejuje veikia restauravimo centras. Muziejus yra ásteigæs Pelikso Bugailiðkio premijà. Ji kasmet kovo 11 d. áeikiama studentui, kraðtotyrininkui, muziejinininkui uþ darbus ir veikla muziejinininkystës, kraðtotyros, kultūros ir mokslo srityse bei darbus, áprasminanëius P. Bugailiðkio vardà.

Lietuvos nacionalinë UNESCO komisija ir Lietuvos nacionalinis komitetas „Pasaulio atmintis“ nacionalinës reikðmës dokumentinio paveldo objektu yra pripaþinæs ir á UNESCO programas „Pasau-

lio atmintis" Lietuvos nacionalinė registrā 2006 m. ātraukęs Ėiauliø „Auðros“ muziejaus Etnografinā archyvā, o 2008 m. – ėiame muziejuje saugomā Lietuvos ėiauliø sājungos ākūrėjo Vladio Putvinskio-Pūtvio archyvā.

SVARBIAUSI ĖIAULIØ MUZIEJAUS „AUÐRA“ ISTORIJOS ĮVYKIAI IR DATOS

1923 m. kovo 11 d. – Ėiauliø apskrities valdybos nutarimu ākur-tas muziejus. Jis pavadintas pirmojo lietuviðko laikraðeio „Auðra“ vardu. Muziejaus ākūrimo iniciatorius buvo kultūros ir spaudos vei-kėjas, kraðtotyrininkas, teisininkas Pelikšas Bugailiðkis, o steigėjas – Ėiauliø apskrities valdyba.

Pirmuoju muziejaus vedėju dirbo Ėeslovas Liutikas (1903–1984).

1928 m. muziejus perduotas Ėiauliø kraðtotyros draugijos þinion (tuo metu jis turėjo 469 eksponatus). Muziejui buvo paskirtas bu-vės pirties pastatas (Maiðo gatvė).

1928 m. geguþės 15 d. atidaryta pirmoji muziejaus ekspozicija.

1930 m. muziejus pradėjo rengti archeologines ir etnografines ekspedicijas (1930–1940 m. kasmet jø būdavo surengiama po 15–30). Jø metu buvo surinkta apie 70% visø muziejaus eksponatø, etnografiniame archyve sukaupia apraðomøji ir ikonografinė me-dþiaga, kuriā sudarė brėþiniai, planai bei fotografijos.

Leidybinės veiklos iniciatorius muziejuje buvo P. Bugailiðkis. Jis inicijavo nuo 1930 m. kartu su Kraðtotyros draugija leisto „Ėiauliø metraðeio“ leidybā – 1930, 1931, 1932, 1933, 1938 m. buvo iðleidþia-ma po vienā informacijos, statistikos ir kraðtotyros knyga.

(Nukelta į 4 p.)

Þ E M A I Ė I Ø Þ E M E ■ 2011 / 7